

DOOR ZETTEN

SCHAAK MAAR RAAK!
ACADEMY

SCHAAKBONT IN NEDERLAND

maar ook ...

Power-kaarten

IKEA

schaakpuzzels

Dilaram

The Queens gambit

en nog veel meer.

INHOUDSOPGAVE

04

GEEN SCHAAKSPORT ZONDER SCHAAKSPEL

06

THE QUEENS GAMBIT

08

DILARAM'S MAT

10

POWER-KAARTEN

12

SCHAAKPUZZELS

14

SCHAAKBONT IN NEDERLAND

© 2020, Schaak maar raak! Academy

Uitgegeven in eigen beheer.

Alle rechten voorbehouden.

Deze uitgave mag alleen compleet en in ongewijzigde vorm worden gedeeld en verspreid. Dit mag zowel geprint als in elektronische vorm. In alle overige gevallen dient er eerst schriftelijke toestemming te worden verkregen van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

SCHAAKPUZZELS

18

DE DROOM VAN IEDERE SCHAKER

20

SCHAKEN MET IKEA

22

CARUANA - PONOMARIOV

24

SCHAAKPUZZELS

26

OPLOSSINGEN

28

2021

31

GEEN SCHAAKSPORT ZONDER ...

SCHAAK SPEL

EVEN VOORSTELLEN

Voor wie de eerste editie van „**DOOR ZETTEN**” heeft gemist zal ik me nog even voorstellen. Mijn naam is Huub van der Logt en ik woon in Niekerk (Gr.). Met inmiddels ruim 40 jaar ervaring in het geven van schaaklessen begon ik in 2015 met een project om het schaken bij met name basisschoolkinderen in mijn regio te promoten. Dat project kreeg aanvankelijk de naam „Schaak maar raak!”, maar die naam werd in 2018 aangepast naar „Schaak maar raak! Academy”.

Dit project is het uitgegroeid tot iets veel groters, met ook activiteiten buiten mijn regio. Ik ben onder andere actief betrokken bij de digitale schaakleeromgeving „Chessity”, geef presentaties over mijn visie en ervaringen met schaakonderwijs, organiseer promotionele schaakactiviteiten, begon een eigen jeugd-schaakclub, geef schaaklessen, begeleid scholen bij het invoeren van schaakonderwijs en ontwikkel schaakproducten en leermaterialen.

Kern van al mijn activiteiten is het promoten van het schaakSPEL, omdat er zonder schaakSPEL geen schaakSPORT zou zijn. Maar ook omdat het schaakSPEL een positieve bijdrage kan leveren aan de ontwikkeling van kinderen zonder dat ze daarvoor in de wereld van de schaakSPORT terecht hoeven te komen.

Mijn streven is dat ieder kind op zijn minst de kans krijgt om te leren schaken.

DOORZETTEN

In het eerste nummer van „DOOR ZETTEN” was er veel aandacht voor de schaakproducten die onder de verzamelnaam „Chess for Fun” worden aangeboden. Deze keer is er daar veel minder aandacht voor maar kan ik iedereen aanraden om het artikel te lezen over „Power-kaarten”. Deze meest recente aanwinst in de „Chess for Fun” collectie van schaakproducten is namelijk ook nog eens geheel GRATIS te downloaden.

Ik heb ook weer een artikel geschreven waarin ik mijn visie deel, dit keer heeft het artikel de titel „Schaakbont in Nederland” gekregen.

Natuurlijk kon ook ik niet achterblijven om iets te doen met de enorme aandacht die de Netflix serie „The Queens Gambit” momenteel krijgt. Het is naar mijn mening zowel voor schakers als niet-schakers een fantastische mini-serie om te kijken. Mocht je dat nog niet hebben gedaan, dan zou ik dat zeker nog gaan doen. Ik heb gekozen voor een wat andere benadering om over deze serie te schrijven. Ik heb een artikel geschreven over de schaakcompositie die in aflevering 6 is te zien.

Al schrijvend over de schaakcompositie uit „The Queens Gambit” en bladerend door enkele internetpagina's over oude schaakcomposities kwam ik het woord „mansuba” tegen en dat resulteerde in een artikel.

Uiteraard ontbreken er ook deze keer weer niet een aantal uitdagende schaakpuzzels voor de liefhebbers.

Ik wens iedereen weer veel plezier met zijn/haar eigen reis door de schaakwereld en kijk uit naar reacties.

Over de prachtige zevendelige Netflix miniserie „The Queens Gambit” valt enorm veel te vertellen en te schrijven en dat is er de afgelopen weken dan ook volop gedaan.

Het is voor mij een van de allerbeste en mooiste series die ik ooit heb gezien en ik kan iedereen, die dat nog niet gedaan heeft, aanraden deze serie te gaan kijken ... ook als je niet (zo goed) kunt schaken!

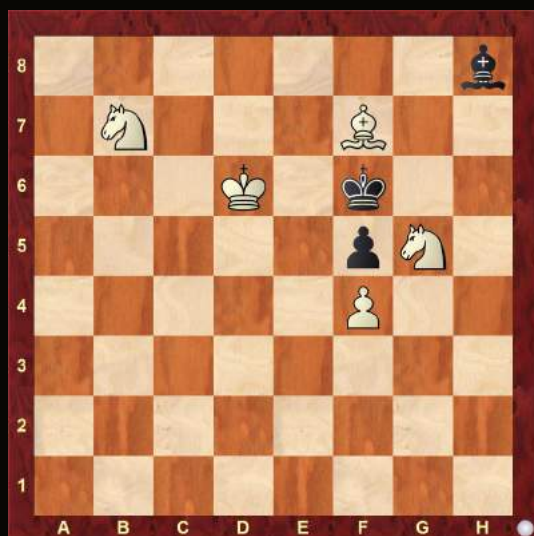
In de serie komt in aflevering 6 een moment voor waar de hoofdrolspeelster Beth een schaakprobleem krijgt te zien. Bij dit schaakprobleem is wit aan zet en moet in 3 zetten mat geven. Beth kijkt even naar de stelling en geeft na een tiental seconden de juiste oplossing.

Maar wat was dit schaakprobleem nu precies? De beginstelling staat links afgebeeld. Wit is aan zet en geeft mat in 3 zetten.

Dit schaakprobleem werd niet apart voor de serie bedacht. Het is afkomstig van een vrij onbekende Canadees, William Atkinson (1835-1887). Het schaakprobleem is terug te vinden in het boek „Canadian Chess Problems (1890)” van Charles F. Stubbs.

De kans was dus vrij klein dat een van de kijkers dit schaakprobleem al ooit eerder had gezien.

De oplossing is niet heel lastig te vinden en het gaat eigenlijk alleen om het vinden van de eerste zet.

De eerste zet van wit is **1. Kd7!**. Als we nog even naar de beginstelling kijken dan zien we dat de zwarte Koning al niet meer zoveel kanten op kan. De zwarte Koning kan alleen naar de velden f6 en g7. Het witte stuk dat nog niet meedoet aan de aanval op de zwarte Koning is het Paard op b7. Stel je nu eens voor dat dat Paard op het veld e8 schaak kon geven, dan was het tevens mat. Maar het Paard kan alleen naar e8 via het veld d6 en daar staat in de beginstelling de witte Koning. De oplossing is dus de witte Koning verplaatsen zodat het witte Paard mee kan gaan doen.

Zwart heeft nu maar twee zetten, ofwel 1. ..., Lg7 of 1. ..., Kg7.

Na **1. ..., Lg7** (zie afbeelding rechts) volgt **2. Pd6** en daarna is het op iedere zet van zwart mat door **3. Pe8#**.

Na **1. ..., Kg7** volgt **2. Pd6** en is de stelling bereikt die rechts staat afgebeeld.

Zwart heeft nu drie mogelijke zetten, maar op iedere zet volgt mat:

2. ..., Kf6 3. Pe8#

2. ..., Kf8 3. Pe6#

2. ..., Kh6 3. Pxf5#

In de 9de eeuw vielen de Arabieren Europa binnen en brachten zo ook het schaakspel naar Europa.

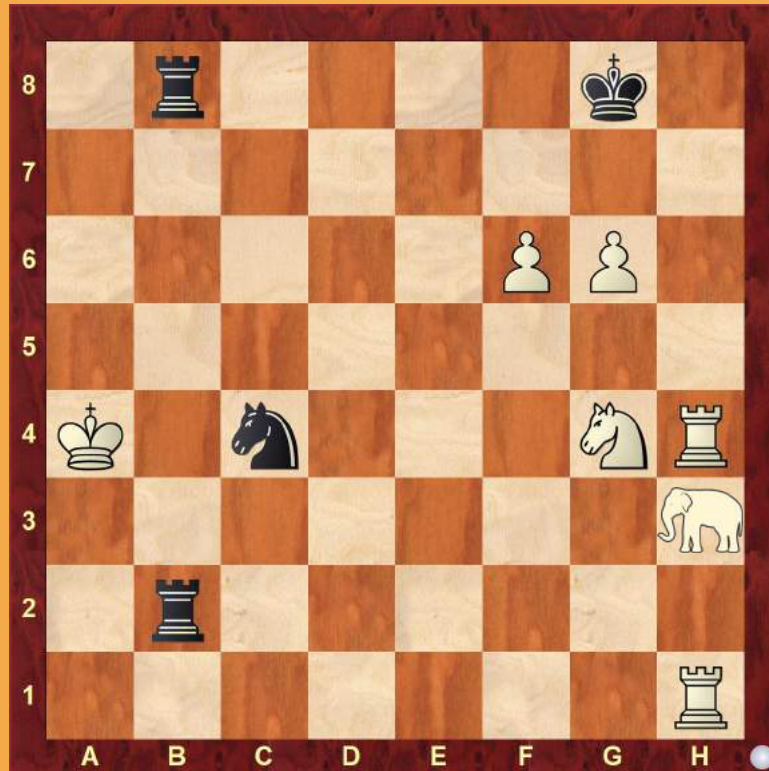
Wat ze zo ook introduceerden was wat wij nu zouden noemen „schaakcomposities”, bedachte stellingen met een opdracht, bv. wit speelt en wint in 3 zetten. De Arabische naam hiervoor is "mansuba".

In een schaakboek uit de 15de eeuw van Firdewsi at-Tahihal staat een prachtige „mansuba” die bekend is geworden onder de naam „Dilaram’s mat”.

Een „mansuba” was meer dan alleen de schaakcompositie. Deze werd namelijk meestal vergezeld van een verhaal. De „Dilaram’s mat” is vermoedelijk afkomstig uit de 10de eeuw en is bedacht door de Arabische schaakleraar as-Suli.

DILARAM’S MAT

Voordat we aan het verhaal en de compositie toekomen is het belangrijk te weten dat er in die tijd nog enkele andere spelregels waren dan die we nu kennen. Zo was er in die tijd een stuk met de naam „Alfil”, dit was een olifant. De „Alfil” mocht twee velden diagonaal bewegen en kon over stukken heen stappen.

Het verhaal van de Arabische schaak-leraar as-Suli:

Dilaram was de prachtige vrouw van de aan schaken verslaafde prins Murwardi. Deze prins had in een aantal schaakpartijen zijn hele vermogen verloren.

In zijn wanhoop bood hij zijn mooie vrouw Dilaram als inzet aan. In een spannende partij werd de bovenstaande stelling bereikt waar zwart op de volgende zet dreigt te winnen.

In deze stelling riep Dilaram uit: "Oh prins, offer je torens op en niet je vrouw." Dit deed de prins en redde haar met een prachtige combinatie.

Wit begint met 1. Th8+

Zwart slaat, 1. ..., Kxh8

Wit vervolgt met 2. Af5+

Zwart speelt 2. ..., Kg8

Nu volgt 3. Th8+

Zwart slaat, 3. ..., Kxh8

Nu volgt 4. g7+

Zwart speelt 4. ..., Kg8

Wit geeft mat met 5. Ph6#

A photograph of a chessboard with white pieces. In the foreground, three 'Power-Kaart' cards are scattered. The cards are blue and white, featuring a cartoon chess piece character and the text 'Power-KAART', 'CHESS for FUN', and 'SCHAAK MAAR RAAK! ACADEMY'. The word 'POWER-K' is overlaid in large white letters across the middle of the image.

POWER-K

HÉÉL VERRASSENDE ZETTEN

10

Hou je er van om anderen te verrassen en/of om zelf verrast te worden? Dan is schaken met de Power-kaarten iets voor jou.

De Power-kaarten zijn 54 kaarten die een schaakpartij nog spannender en vooral verrassender maken. Het zijn 18 verschillende kaarten die ieder 3 keer voorkomen.

Op iedere kaart staat een bijzonder actie of zet die je éénmalig mag doen door je kaart open op tafel te leggen. Het woord „Power-kaart” geeft al aan dat het héél krachtige acties of zetten zijn die je met een Power-kaart kunt doen.

Met een Power-kaart kun je dan ook als je deze op het goede moment gebruikt groot voordeel bereiken of zelfs winnen maar je kunt het ook gebruiken om jezelf uit de problemen te helpen.

De eerste keer dat er met de Power-kaarten werd gespeeld was op mijn jeugd-schaakclub „Schaak maar raak!” en dat

KAARTEN

was een groot succes. Er kwam zelfs de vraag of we in het vervolg niet altijd zo konden schaken.

Schaken met de Power-kaarten is heel eenvoudig. Alvorens je begint met je partij pakt ieder, zonder de teksten op de kaarten al te zien, een afgesproken aantal kaarten. Je laat de ander niet zien welke kaarten je heb.

Op het moment dat het je uitkomt in de partij en je aan zet bent kun je een Power-kaart open op tafel leggen en dan de beschreven zet of actie uitvoeren. De kaart gaat daarna terug op de stapel en kan niet nog een keer worden gebruikt tijdens de partij.

Winnaar is degene die de ander mat zet of de Koning van de ander slaat.

Het aantal kaarten dat je aan het begin van de partij pakt mag je zelf bepalen. Ik zou zo'n 2 tot 5 kaarten per speler aanraden, maar meer of minder mag natuurlijk ook.

Je kunt er zelfs voor kiezen dat je ieder met bijvoorbeeld 2 Power-kaarten begint en dat je iedere keer als je er een gebruikt hebt weer een nieuwe van de stapel mag pakken.

Oh ja, misschien had je gehoopt dat ik hier al een of meer voorbeelden zou geven van de zetten of acties die op de Power-kaarten staan, maar dat ga ik niet doen en blijft dus een verrassing tot je het zelf speelt.

GRATIS te downloaden op:

<http://www.schaakmaarraak.nl/power-kaarten>

HOE MOEILIK KAN HET ZIJN?

De beroemde maker van schaakcomposities Leonid Kubbel maakte deze eenvoudig ogende schaakpuzzel waarbij wit aan zet mat geeft in één zet.

Kun je de oplossing vinden?

1. mat!

De oplossing staat op bladzijde 28!

STUK ACHTER, OF TOCH NIET?

Wit staat een stuk achter en lijkt verloren te staan, maar niets is minder waar.

Zie je hoe wit in 2 zetten beslissend voordeel weet te behalen?

1.

2.

De oplossing staat op bladzijde 28!

ALTIJD MAT? OF TOCH NIET?

Dit is een bijzondere stelling, want bijna na iedere zet van wit is het mat. Er is echter één zet waarna het geen mat is.

Kun je de zet vinden waarmee wit géén mat geeft?

1.

De oplossing staat op bladzijde 28!

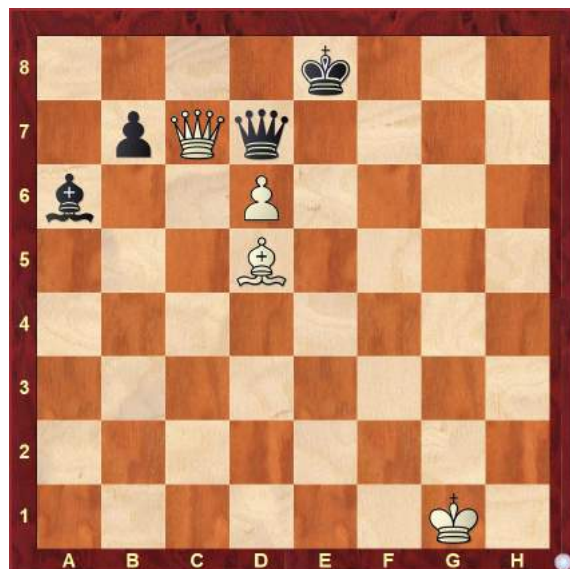
HOE LOOPT DIT AF?

Er lijkt op het eerste gezicht misschien niet zo veel aan de hand, maar wit heeft een eenvoudige manier om de partij snel te winnen.

Zie jij met welke zet wit beslissend voordeel krijgt?

1.

De oplossing staat op bladzijde 28!

Er is geen spel in de wereld dat door zoveel mensen en in zoveel landen wordt gespeeld als het schaakspel. Het schaakspel is een spel dat vrij eenvoudig is om te leren spelen, maar wie dat wil raakt nooit uitgeleerd.

Net als met veel andere activiteiten (bv. fietsen, zwemmen, bridge) is er ook vanuit het schaakspel een sport ontstaan, de schaaksport. Bij de sport is er sprake van een wedstrijd-element als extra ten opzichte van het (schaak)spel. Bij veel sporten en ook bij het schaken is de sport doorgegroeid en is er plaats voor professionele (schaak-)sporters.

Ook in ons land hebben we recreatieve-schakers, leden van schaakclubs die schaken als sport beoefenen en een kleine groep professionele schakers ... een bont gezelschap schakers en schaaksters.

Vele jaren ben ik lid van de schaakbond geweest. Ik speelde bij diverse schaakclubs en heb aan veel schaaktoernooien deelgenomen. Ik besepte echter op een bepaald moment dat ik eigenlijk de enthousiaste recreatieve-schaker was die gewoon uit plezier en liefde voor het schaakspel best goed had leren schaken en terecht was gekomen in de wereld van de schaaksport en (semi-)professionaliteit.

Bij een club waar ik speelde was er de wens om op een hoger nivo te gaan spelen. Waar normaal gesproken de beste van de interne competitie in het externe team mochten spelen werden er nu schakers uit andere delen van het land toegelaten die zelf nooit op een clubavond aanwezig waren en geen verdere binding met de schaakclub hadden. Niet veel later werden ook buitenlandse schakers opgesteld in het team.

Bij een andere club waar ik enige tijd later speelde gebeurde daarna hetzelfde en was er zelfs een lokale sponsor die de ingehuurde spelers betaalde.

Ik doe geen uitspraak over het feit of dit al of niet is/was toegestaan, maar het was iets dat er mede oorzaak van was dat ik de wereld van de schaakclubs verliet.

Wat ik met het bovenstaande wil vertellen is dat de schaakwereld een heel verwarrende wereld is waar de scheiding tussen sport, spel en professionaliteit soms erg snel kan vervagen.

Bij een schaakclub zijn leden (jong en oud) die er vooral komen om gezellig een partijtje te schaken en er een avondje uit te zijn. Er zijn bij diezelfde schaakclub ook schakers en schaaksters die sterker willen leren spelen, zich in een competitie willen meten met andere schakers/schaaksters en deelnemen aan toernooitjes. Dan zijn er ook nog clubs die gesponsorde teams hebben met aangetrokken spelers die vergoedingen krijgen betaald voor hun deelname. Binnen een schaakclub kunnen dus zowel recreatieve schakers/schaaksters, sport-schakers en (semi-)professionele schakers/schaaksters actief zijn. Wat de schaakclubs gemeen hebben is dat ze vrijwel allemaal lid zijn van de schaakbond.

Met dit in gedachte besloot ik een aantal jaren terug eens te kijken naar de statuten van de schaakbond. Ik weet nog heel goed hoe ik daar verrast werd bij het lezen van artikel 3.1:

„De KNSB stelt zich ten doel de beoefening van de schaaksport in Nederland te stimuleren, in stand te houden en uit te breiden.”

Hetgeen mij zo verraste was dat er met geen enkel woord werd gesproken over schaakspel of recreatief schaken, alleen over schaaksport. Ik had verwacht, of gehoopt, er aan te treffen zoiets als „..... **beoefening van schaaksport en schaakspel**”.

Ik liet dit even bezinken en bedacht toen dat dit twee dingen kon betekenen:

- de schaakbond is er inderdaad alleen voor de schaaksport;
- of de schaakbond (er)kent het onderscheid tussen schaaksport en schaakspel niet.

Omdat een speerpunt van mijn eigen activiteiten bestaat uit het promoten van schaken als vak op school, waarbij schaken zeker niet een sport is, maar vooral een spel en een middel om vaardigheden te leren die waardevol zijn voor de ontwikkeling van kinderen, besloot ik eens te kijken hoe de schaakbond hier tegenaan keek.

Recente informatie hierover is onder andere terug te vinden in een document van de schaakbond met als titel *„Begroting en jaarplan 2021”*.

In dit document is te lezen: *„Doel bij schoolschaak is dat meer kinderen leren schaken, en dat een deel daarvan gaat meedoen aan (school)toernooien, lid wordt van een club en/of van Schaakmatties.”*

De schaakbond wil dit bereiken met behulp van: *„Een netwerk van tenminste 200 schoolschaaktrainers. Een schoolschaaktrainer is een gediplomeerde trainer die heeft aangegeven les op een school te verzorgen (nu of in het verleden) of dit van plan is te gaan doen.”*

SCHAAKBONT IN NEDERLAND

Iedereen die de eerste editie van „Door Zetten” heeft gelezen weet dat naar mijn mening het voor een school van essentieel belang is voordat het aan de slag gaat met schaken op school om duidelijk te formuleren wat de doelstellingen zijn. Uit de doelstellingen volgt dan of leren schaken primair een doel is, of een middel.

Als leren schaken primair een middel is om kinderen vaardigheden te leren en laten ontwikkelen, dan dienen de schaaklessen ook verzorgd te worden door iemand die in staat is schaken als middel in te zetten. De eigen leerkracht is hiervoor naar mijn mening de meest aangewezen persoon.

Als leren schaken een doel op zich is, dan hangt het ervan af of schaken een volwaardig vak op school is, in dat geval is namelijk de eigen leerkracht de aangewezen persoon. Is het echter een „activiteit” of iets buitenschools, dan kan er zeker ook gebruik worden gemaakt van een externe kracht.

Het is dus van groot belang om te beseffen dat als de schaakbond of een aangesloten schaakclub een school benadert met het aanbod om schaaklessen te verzorgen dat zij als doel hebben: „..... *dat meer kinderen leren schaken, en dat een deel daarvan gaat meedoen aan (school)toernooien, lid wordt van een club en/of van Schaakmatties.*”. Ofwel: leren schaken is het doel en niet een middel.

De doelstelling van de schaakbond wekt ook de indruk dat als alle kinderen zouden leren schaken, maar niemand lid wordt van een schaakclub of van Schaakmatties dat dan de doelstelling niet is bereikt, maar dat terzijde.

De schaakbond maakt het wel erg bont als ze een school-schaaktrainer omschrijft als: „..... *een gediplomeerde trainer die heeft aangegeven les op een school te verzorgen (nu of in het verleden) of dit van plan is te gaan doen.*”.

De term schoolschaaktrainer mag door iedereen worden gebruikt. Er bestaat geen speciale opleiding voor, behalve een cursus van enkele uurtjes die de schaakbond zelf heeft bedacht. Deze cursus richt zich ook zeker niet primair op het basis-onderwijs en er was (zelfs in de afgelopen jaren) alleen aandacht voor slechts één leermethode die zeker niet het meest geschikt is voor gebruik in het basis-onderwijs.

De zogenaamde „gediplomeerde schaaktrainer” van de schaakbond is naar mijn mening een optie voor trainingen op schaakclubs of voor naschoolse activiteiten waar een kleine groep intrinsiek gemotiveerde kinderen aan deelneemt, maar niet voor „schaken als vak” in de reguliere schooltijd en voor een in vele opzichten zeer diverse (en vaak grote) groep kinderen.

In een streven naar meer leden ziet de schaakbond in de schoolgaande jeugd een doelgroep en dat zijn ze, net als voor vele andere sporten en activiteiten, natuurlijk ook. Het bijzondere van schaken is echter dat het juist in het onderwijs ingezet kan worden als middel. Een middel om vaardigheden te leren en te ontwikkelen. Het Europees Parlement beschreef dit in 2012 als volgt:

„ dat schaken de concentratie, het geduld en het doorzettingsvermogen van het kind, ongeacht de leeftijd, kan verbeteren, en ook het gevoel voor creativiteit, de intuïtie, het geheugen, het analysevermogen en de besluitvaardigheid ten goede komt; ook vastbeslotenheid, motivatie en sportiviteit worden door schaken bijgebracht; „

Het vereist dus ook een heel andere benadering en heel andere kennis en vaardigheden bij degene die de schaaklessen verzorgt dan bij bijvoorbeeld een schaakles op een schaakclub.

Het is dan ook aan de scholen en leerkrachten om een bewuste keus te maken of schaken op hun school ingezet wordt als een doel of middel. Deze keus bepaalt of iemand van de schaakbond of schaakclub de aangewezen persoon is om deze lessen te verzorgen.

In mijn ogen moet zowel het onderwijs als de schaakbond een onderscheid maken tussen schaken als vak binnen de reguliere schooltijden en schaken als buitenschoolse activiteit.

In het geval van schaken als vak onder schooltijd zal schaken juist veelvuldig ingezet worden als middel en is de eigen leerkracht de aangewezen persoon om deze lessen voor de gehele groep te verzorgen.

Als schaken een naschoolse activiteit is, dan zullen alleen intrinsiek gemotiveerde kinderen hier aan meedoen en zal de nadruk vooral liggen op het (beter) leren schaken. In dat geval kan eventueel iemand anders dan de eigen leerkracht deze lessen verzorgen.

Op de vorige pagina ging het in eerste instantie over het onderscheid tussen schaaksport en schaakspel. Hetgeen ik daarna schreef over het schaken binnen het basisonderwijs is slechts een voorbeeld dat laat zien dat de schaakbond in een streven naar meer leden zich ook buiten de wereld van de schaaksport begeeft en in dit geval de wereld van het basisonderwijs binnen stapt.

Dit resulteerde in een paar jaar tijd in allerlei „wilde” acties, zoals eerst in zee gaan met een Nederlands bedrijf met een volledig op het basis-onderwijs afgestemde leermethode. Vervolgens dit na een jaar weer stopzetten en de overstap maken naar een buitenlands bedrijf met een niet op het onderwijs afgestemde leermethode, maar met meer elementen van de schaaksport, zoals schaaktoernooien.

Laat ik vooral duidelijk uitspreken dat ik niets tegen de schaakbond heb, mits zij zich maar bezighoudt met hetgeen ze ook in haar eigen statuten heeft staan, namelijk de „schaaksport”. Waar ik wel moeite mee heb is als de schaakbond, het doet voorkomen alsof zij de juiste partner is voor „schaken als vak” bij het basis-onderwijs. Dan wordt het namelijk inderdaad de „schaakbont”.

- „Schaken als vak” vereist professionele onderwijskrachten en niet goed bedoelende schakers/schaaksters;
- „Schaken als vak” vereist een leermethode toegesneden op het onderwijs waarbij de leerkracht zich kan richten op de begeleiding van leerlingen en nauwelijks zelf schaakkennis hoeft te bezitten;
- „Schaken als vak” vereist een aanpak die zich richt op het schaakspel en niet de schaaksport. Schaken leent zich uitstekend voor spelend leren.

HOE DAN WEL?

Het voorgaande verplicht me min of meer om ook aan te geven welke rol ik dan wel zie voor de schaakbond in relatie tot schaken in het basisonderwijs.

Naar mijn mening is zowel de schaakbond als het onderwijs er bij gebaat als ieder dat doet waar ze goed in zijn. Voor de schaakbond is dat alles wat te maken heeft met schaaksport. Ze zouden hun energie en investeringen moeten stoppen in het creëren van schaakclubs die enthousiaste jonge schakers op kunnen vangen en er aantrekkelijke activiteiten voor organiseren. Daarnaast organiseren zij schoolschaakkampioenschappen. Tevens kunnen ze een rol spelen bij het verzorgen van schaken als naschoolse activiteit. Dit zou tevens een goede manier kunnen zijn om jeugd-schakers kennis te laten maken met het clubschaken.

Als het gaat om „schaken als vak”, dan is de hoofdrol voor de eigen leerkracht. Deze kent niet alleen de leerlingen het beste, maar bezit tevens de benodigde didactische kwaliteiten en zorgt voor continuïteit. Als leermethode zou met name „Chessity” kunnen worden ingezet omdat dit volledig is toegesneden op het onderwijs, een leerlingvolgsysteem bevat, geen schaakkennis van de leerkracht vereist, volledig aangepast is aan de AVI-leesnivo's, adaptief is en geschikt voor grotere groepen. Op deze manier kan een leerkracht met weinig of geen schaakkennis schaken gebruiken als een middel om leerlingen diverse vaardigheden te laten ontdekken en ontwikkelen. De leerkracht kan zich vrijwel volledig op dit proces richten omdat het schaak-inhoudelijke deel wordt overgenomen door de leermethode.

Chessity zou per regio zogenaamde „schoolschaakambassadeurs” de begeleiding kunnen laten verzorgen. Deze mensen zouden uiteraard zowel over schaak- als didactische-kwaliteiten moeten beschikken.

Al schrijvend ben ik misschien wat afgedwaald van het begin van mijn artikel, maar ik vond het belangrijk genoeg om het toch te laten staan.

Toch wil ik ook nog stil staan bij een ander aspect van het alleen maar benoemen van de schaaksport en niet het schaakspel in de statuten van de schaakbond. De schaakbond noemt zelf dat er in Nederland zo'n 20.000 leden zijn en ruim 200.000 schaakliefhebbers die geen lid zijn.

Veel schaakclubs zijn niet erg „toegankelijk” voor mensen die helemaal geen schaaksport willen beoefenen, maar alleen maar gezellig een of meer partijtjes willen schaken en gezellig wat kletsen. Schaakclubs zijn nog te vaak alleen bezig met de schaaksport, interne- & externe-competitie en elo-ratings.

Ik denk dat in de huidige tijd een (schaak-)club een andere benadering zou kunnen kiezen door zich ook open te stellen voor de puur recreatieve schakers en schaaksters. Maak het lidmaatschap voor deze groep goedkoper, want ze hoeven immers geen lid van de schaakbond te worden, of wees creatief en laat ze per keer betalen, of gratis als je ontdekt dat bijvoorbeeld de bar-inkomsten dit genoeg compenseren.

Wees als schaakclub ook letterlijk „open” en maak het eenvoudig en aantrekkelijk om gewoon eens binnen te wandelen.

Schaken is er voor een bont gezelschap aan mensen, met vele verschillende behoeften. Een schaakbond die alleen schaaksport noemt en schaakspel vergeet keert daarmee de rug toe

naar een groot deel van dit bonte gezelschap. Volgens de schaakbond zelf zo'n 200.000 schaakliefhebbers.

Mijn advies is dan ook dat de schaakbond zich veel meer richt op de recreatieve schaker/schaakster en erkent dat er een wezenlijk verschil in beleving is tussen schaakspel en schaaksport. Dit zou in de statuten tot uitdrukking moeten komen om zo ook een duidelijk signaal af te geven.

Als de schaakbond schaken als vak op de basisscholen over laat aan het onderwijs zelf en externe partijen en haar energie en investeringen richt op het ondersteunen van schaakclubs om zowel de schaaksport als de recreatieve schakers van dienst te zijn, dan weet ik zeker dat:

- *schaken als vak in het basisonderwijs een succes zal worden;*
- *enthousiaste kinderen en volwassen recreatieve schakers en schaaksters makkelijker bij een schaakclub zullen aankloppen en ledenaantallen daar zullen stijgen;*
- *de schaakbond meer leden zal krijgen omdat er zeker een aantal recreatieve schakers/schaaksters die eenmaal binnen zijn bij een schaakclub de overstap naar de schaaksport zullen maken.*

Het grappige aan mijn hele betoog is dat het uiteindelijk altijd weer terug te voeren is op een heel simpel motto dat ik al jaren blijf roepen: „**Zonder schaakspel is er geen schaaksport!**”.

WIE IS ER AAN ZET?

Het was zo'n mooie en niet al te moeilijke schaakpuzzel, want er kon in één zet mat worden gezet maar nu ben ik vergeten wie er ook al weer aan zet was.

Kun jij zien of wit of zwart aan zet was en met welke zet er dan wordt gewonnen?

De oplossing staat op bladzijde 28!

NIET AL TE MOEILIJK

De beroemde schaker Paul Morphy bedacht deze schaakpuzzel, waarbij wit aan zet in twee zetten mat geeft.

Met zo weinig stukken is de oplossing niet al te moeilijk te vinden, maar het blijft een verrassende oplossing.

Zie je hoe wit kan winnen?

1.

2. mat!

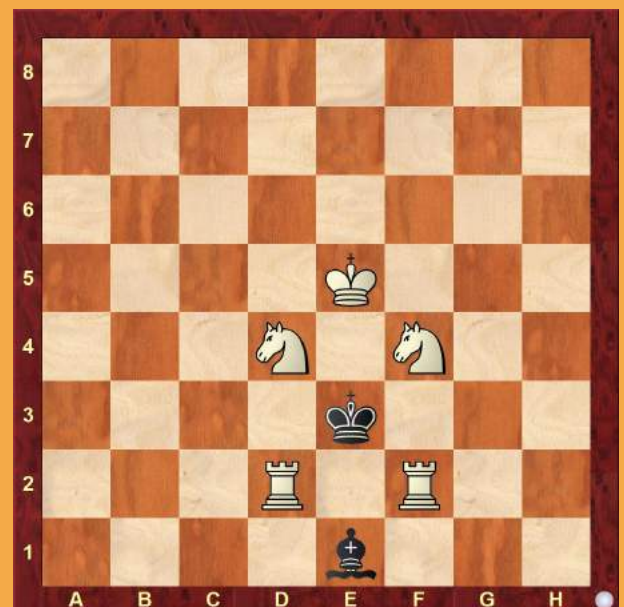
De oplossing staat op bladzijde 28!

HOEVEEL?

Op hoeveel manieren kan wit hier mat in één zet geven?

De oplossing staat op bladzijde 28!

OPGEVEN IN GEWONNEN STELLING

In de stelling die links staat afgebeeld dacht de zwart-speler dat hij verloren stond omdat zijn Loper op d4 verloren gaat. In deze stelling gaf hij dan ook op.

Hij had echter ook nog wat langer kunnen kijken en één voor één alle mogelijke zetten de revue laten passeren. Misschien had hij dan ook de zet ontdekt die laat zien dat niet zwart, maar wit verloren staat in deze stelling.

Zie je met welke zet zwart had kunnen winnen?

1.

De oplossing staat op bladzijde 29!

IN ÉÉN ZET MAT

Wit heeft veel minder stukken, maar denkt nog zeker niet aan opgeven. Wit kan zelfs in één zet winnen!

Zie je met welke zet wit deze partij wint?

1.

De oplossing staat op bladzijde 29!

DE DROOM VAN IEDERE SCHAKER - EEN DAMEOFFER

In het schaakspel mag de Koning dan wel het belangrijkste stuk zijn, maar de Dame is zonder twijfel het sterkste stuk.

Bij het begin van een schaakpartij hebben beide partijen van alle stukken er twee of meer, behalve van de Koning én de Dame. Dit maakt dat we er extra zuinig op zijn tijdens een partij. De Koning krijgt een veilige plek na de rokade en de Dame wordt meestal niet te snel in het spel gebracht.

Toch kijken veel schakers en schaaksters uit naar dat ene moment waarop ze een partij kunnen beslissen door juist hun Dame te offeren voor een beslissende aanval.

Uiteraard komen dit soort momenten niet zo heel vaak voor en bovendien moet de schaker het dan ook nog zien als de gelegenheid er is.

Het Dame-offer op de volgende pagina is dan ook extra bijzonder omdat het werd gespeeld in een online Blitz-partij (snelschaken met slechts enkele minuten bedenktijd voor de hele partij).

De witspeler was Gahan en met zwart speelde Robert Hess. Deze laatste is bij sommige misschien bekend van zijn online schaakcommentaar voor chess.com.

Het zwarte paard staat aangevallen, maar als het weg gaat kan wit de looper op d3 slaan.

De zwartspeler zag echter ook heel goed dat de witte Koning nog maar weinig kanten op kon.

Zwart speelde de prachtige zet **1. ... , Da4!!**, waarna wit opgaf.

Waarom gaf wit op?

Zwart dreigt met Dc2 mat te geven.

Als wit 2. Pxa4 speelt volgt 2. ... , Pa2 mat.

Als wit 2. axb4 speelt volgt 2. ... , Da1+ 3. Pb1 , Dxb1 mat.

Tot slot kan wit nog 2, Dxd3 proberen, maar na 2. ... , Pxd3+ 3. Kb1, Db3 4. Lc1, Pf2 verliest wit nog meer materiaal.

1. ... , Da4!! was echt een prachtige zet van grootmeester Robert Hess en misschien wel een van de fraaiste Dame-offers van 2020.

Da4

SCHAKEN MET IKEA

SCHAAK-SHOPPEN BIJ IKEA

SCHAKEN MET IKEA

Waarschijnlijk zijn de meeste van ons wel eens wezen winkelen bij een IKEA-winkel. Het zijn enorm grote winkels waar van alles is te vinden.

Wat misschien niet iedereen weet is dat je er ook heel leuk kunt winkelen voor het schaken. Een paar voorbeelden maken denk ik wel duidelijk wat ik bedoel.

Tijdens een bezoek aan een IKEA-winkel zag ik een whitebord en ik bedacht ter plekke dat ik daar wel een demonstratiebord van kon maken. Dit bord staat nu zoals de foto laat zien in onze schaak-etalage.

Een van de goedkoopste meubels bij de IKEA is vermoedelijk het Lack-bijzettafeltje. De afmeting van 55x55cm maakt het echter perfect voor een schaakbord.

De bovenkant beplakken met een grote sticker of met vinyl en er staat een prachtig schaaktafeltje.

Ik snap het helemaal als je nu zegt dat je al dat soort materialen niet heb om het whitebord of het schaaktafeltje te maken. Door mijn werk heb ik wel de beschikking over de benodigde materialen.

Maar het volgende item is makkelijker te maken. Bij het kinderspeelgoed van IKEA zag ik een „Rad van Fortuin”.

Ik maakte op een groot vel papier een cirkel en maakte voor ieder cijfer van het rad een schaak-opdracht. Zo stond bijvoorbeeld bij de 4 een Loper, bij 5 stond „Neem een pion van de ander van het bord” en bij 6 een Toren etc.

Op de schaakclub of op school kan er dan erg leuk mee worden geschaakt. Je laat iedereen lekker partijtjes spelen waarbij je tussendoor om de paar minuten twee keer het rad draait (een keer voor wit en een keer voor zwart). Zoals je misschien al kunt voorstellen kan een partij volledig veranderen als je ineens bv. 11 - Verwijder all dames te horen krijgt.

Het schaken met het Rad van Fortuin is dus altijd weer verrassend en spannend. Uiteraard ben je geheel vrij in de opdrachten die je bij de nummers plaatst.

Laat vooral je eigen fantasie zijn gang gaan en/of maak een aparte versie voor bv. Kerstschaken.

Caruana

CARUANA - PONOMARIOV

Soms lijken schaakcomposities en schaakpuzzels zo mooi dat je denkt dat zoiets nooit in een echte partij kan voorkomen. Niets is echter minder waar. In echt gespeelde partijen komen af en toe stellingen en zetten voor die net zo fraai zijn als bij schaakcomposities.

In 2014 speelde de huidige nummer twee van de wereld Fabiano Caruana tegen Ruslan Ponomarev in een sterk bezet schaaktoernooi in Dortmund. De stelling laat zien dat de beide spelers qua materiaal er gelijk voor staan, maar het is wit die aanvalt.

In deze stelling stond zwart drie zetten later mat!

1. **Te7!!** met de eenvoudige dreiging om 2. **Txc7+** te spelen.

Zwart sloeg de witte toren met 1. ... , **Dxe7**

2. **La6!!** de volgende mokerslag, want nu dreigt wit 3. **Db7** mat.

Zwart sloeg de witte loper met 2. ... , **Kxa6**

3. **Da8#** en het was mat.

ORIGINELE
ONTWERPEN

SCHAAK
KLEDING

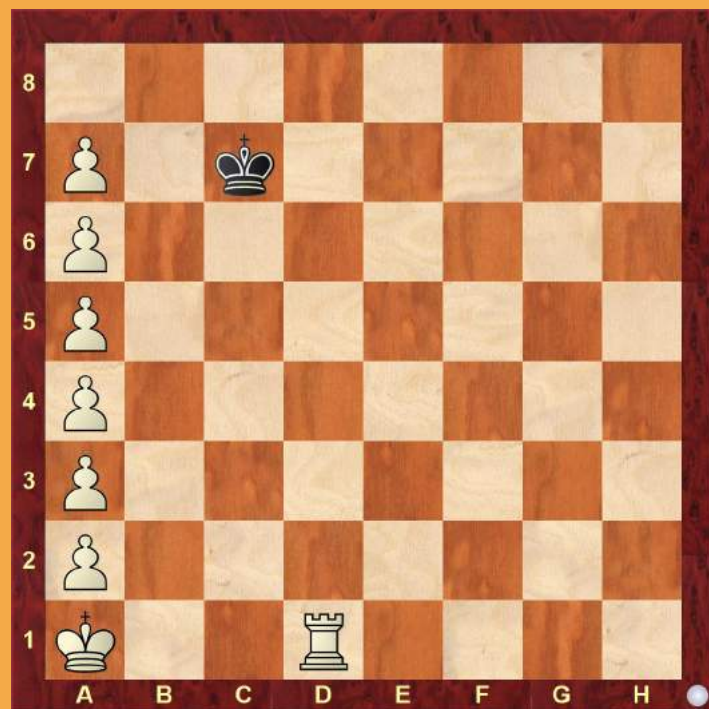

KIJK OP ...

www.kossiesdesign.nl/schaken/schaakkleding-1

25

KLOPT DIT EIGENLIJK WEL?

Naast het spelen van schaakpartijen met elkaar kunnen we ook genieten van het schaakspel door het oplossen van schaakpuzzels. Het leuke aan schaakpuzzels is dat we die ook kunnen oplossen als we alleen zijn. Het regelmatig oplossen van schaakpuzzels helpt ook bij het sterker gaan schaken.

Zelf vind ik de schaakcomposities en schaakpuzzels het leukst waar het om een stelling gaat die in ieder geval ook in een echte schaakpartij voor zou kunnen komen.

De stelling in de afbeelding bovenaan deze pagina bevat een wel heel vreemde stelling. Wit heeft niet een dubbelpion of een triplepion, maar er staan maar liefst zes pionnen op een rij.

De vragen bij deze stelling zijn als volgt:

a) Denk je dat deze stelling ook in een echte partij zou kunnen ontstaan?

b) Met welke twee zetten kan wit mat geven?

1.

2.

De oplossing staat op bladzijde 29

WIT KAN WINNEN!

De witte Loper en Toren werken heel goed samen om zo wit een beslissend voordeel te bezorgen.

Zie je hoe wit beslissend voordeel kan behalen?

1.

2.

De oplossing staat op bladzijde 29!

PAK JE KANS!

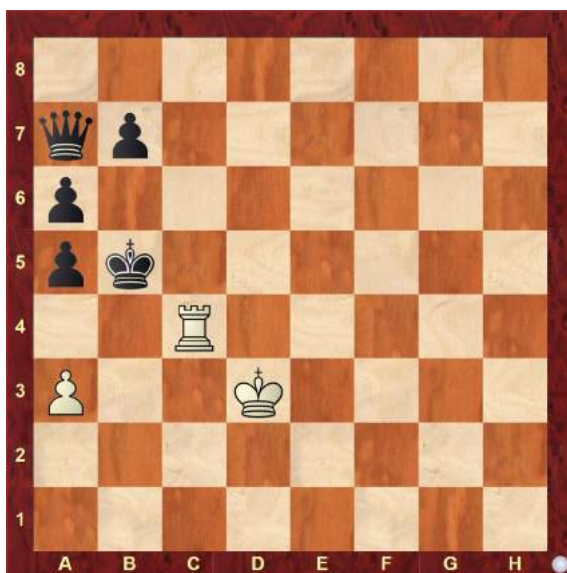
Wit lijkt hopeloos verloren te staan, maar niets is minder waar.

Zie jij hoe wit zijn kans kan pakken en beslissend voordeel kan bereiken?

1.

2.

De oplossing staat op bladzijde 29!

OPLOSSINGEN

12

SCHAAKPUZZELS

HOE MOEILIJK KAN HET ZIJN?:

1. Da3 mat

STUK ACHTER, OF TOCH NIET?:

1. Da3!! Met deze zet wint wit de partij, want op 1. ... , Kxa3 volgt 2. Pc2# en op iedere andere zet van de zwarte koning volgt 2. Dxf8 met damewinst.

13

SCHAAKPUZZELS

ALTIJD MAT? OF TOCH NIET?:

1. Tc6 Dit is de enige zet waardoor zwart niét mat staat.

HOE LOOPT DIT AF?:

1. Lf7+ Op 1. ... , Dxf7 volgt 2. Dc8# en op 1. ... , Kxf7 volgt 2. Dxd7 met damewinst.

17

WIE IS ER AAN ZET?

Als je goed kijkt naar de stelling dan zie je dat zwart net geen zet gedaan kan hebben. Dus moet zwart nu wel aan zet zijn.

Zwart wint met de zet 1. ... , Kxg2#

18

SCHAAKPUZZELS

NIET AL TE MOEILIJK:

1. Th6 gxf6 (op iedere zet met de loper volgt Txf7)
2. g7#

HOEVEEL?:

Wit kan op 6 manieren mat in één zet geven: 1. Tde2# / 1. Tfe2# / 1. Pc2# / 1. Pg2# / 1. Pf5# / 1. Pd5#

OPLOSSINGEN

SCHAAKPUZZELS

19

OPGEVEN IN GEWONNEN STELLING:

Zwart had kunnen winnen met 1. ... , Lg1!! Zwart dreigt nu zowel mat met Dxh2 en damewinst met Txd3.

IN ÉÉN ZET MAT:

Wit wint met 1. dxe8P#

KLOPT DIT EIGENLIJK WEL?

26

a) Ja het kan in een echte partij zo ontstaan. De witte pion die nu op a7 staat kan op f2 zijn begonnen en met iedere keer schuin slaan uiteindelijk op a7 terecht zijn gekomen.

b) 1. a8T Kc6 / 2. Tc8#

SCHAAKPUZZELS

27

WIT KAN WINNEN!:

Wit wint de zwarte dame op een heel slimme manier, namelijk:

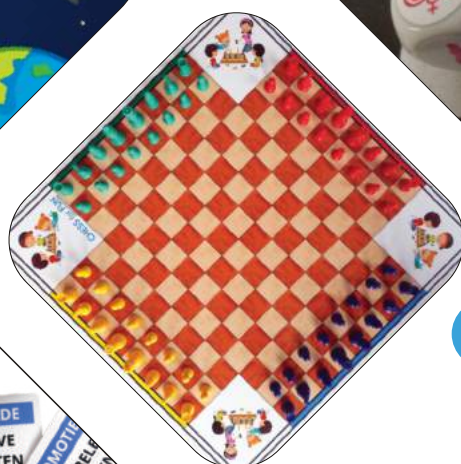
1. Lg6! Dxc6
2. Ta6+ de zwarte koning moet opzij en dan slaat wit de zwarte dame.

PAK JE KANS!:

Wit kan winnen door een heel slim plannetje namelijk,

1. a4+ Kb6
2. Tc8! zwart moet nu wel een zet met de dame doen en die wordt dan door de toren geslagen.

29

VOOR
SCHAAK**SP**EL
SCHAAK**SP**ORT
ÉN SPELEND LEREN

De producten van **Chess for Fun** zijn zowel bedoeld voor de beginnende als gevorderde schaker/schaakster. Jong en oud kunnen samen plezier beleven met de bijzondere schaakvarianten. Tevens zijn een aantal van de schaakproducten uitstekend geschikt om al spelend te leren.

Chess for Fun schaakproducten zijn voor thuis, voor op school, voor de schaakclub én zijn originele kado's!

KIJK SNEL OP: [SCHAAKMAARRAAK.NL](https://schaakmaarraak.nl)

 Bloemersmastraat 40
9822 AD Niekerk

 06 30796868

 info@schaakmaarraak.nl

 schaakmaarraak.nl

Ik heb de afgelopen weken met veel plezier gewerkt aan deze tweede uitgave van „**DOOR ZETTEN**”. Deze editie is bedoeld voor januari 2021, maar nu deze editie iets eerder klaar is kan iedereen er tijdens de feestdagen ook al van genieten.

Dit magazine wordt door mij alleen gemaakt en zoals u zich misschien kunt voorstellen kost dat de nodige tijd. Ik stel het magazine volledig gratis ter beschikking, maar hoor heel graag reacties. Niet alleen om zo te weten te komen of er inderdaad een doelgroep is voor een magazine als „**DOOR ZETTEN**”, maar ook om de inhoud zo goed mogelijk te kunnen afstemmen op de wensen en behoeften van de degene die dit magazine lezen.

De eerste editie is inmiddels een paar honderd keer gedownload vanaf de website schaakmaarraak.nl en daarnaast zijn er veel mensen geweest die hebben aangegeven het doorgezonden te hebben aan andere schaakliefhebbers.

Voor 2021 ben ik nog zoekende naar een goede frequentie waarmee ik volgende edities kan laten verschijnen. Zoals ik al schreef, maak ik dit magazine alleen en veel zal dus afhangen van de beschikbare vrije tijd hiervoor.

Wat betreft de opzet en inhoud van volgende edities van „**DOOR ZETTEN**” heb ik al wel een aantal ideeën, maar deze hou ik nog even voor me.

In 2021 zal ik zeker ook verder gaan met het bedenken en ontwikkelen van „**Chess for Fun**”- schaakproducten. Schaakproducten die het spelen en samen beleven van het schaakspel nóg leuker maken.

In 2021 zal ik hopelijk ook weer veel van mijn activiteiten met de **Schaak maar raak! Academy** kunnen starten en uitbreiden. Zo wil ik bijvoorbeeld heel graag een dag of dagdeel op bezoek bij scholen om te laten zien en laten ervaren hoe op een eenvoudige manier schaken en schaaklessen nog leuker gemaakt kunnen worden. Iedere schaakles moet tenslotte toch een soort „schaakfeestje” zijn .

In 2021 zal ook het vijfde seizoen van mijn eigen bijzondere jeugdschaakclub afgerond worden en hebben ze toernooien in Beijing, Moskou, New York en Oldekerk achter de rug.

Ik wens voor 2021 dat alle liefhebbers van het schaakspel elkaar weer zonder enige restrictie rond het schaakbord kunnen ontmoeten.

Huub van der Logt
Schaak maar raak! Academy

DOOR ZETTEN

Het aantal mensen dat schaken als sport beoefent is véél kleiner dan het aantal mensen dat recreatief schaakt. Toch richt de schaakbond zich vooral op de schaaksport en is het overgrote deel van de boeken die geschreven worden over schaken ook gericht op de schaaksport.

De Schaak maar raak! Academy richt zich juist op de (jonge) beginnende en recreatieve schakers en schaaksters, maar heeft ook genoeg te bieden voor de gevorderde schaker of schaakster.

„**DOOR ZETTEN**” is een magazine waarin schaakspel en schaaksport elkaar ontmoeten. Het bevat geen toernooiverslagen en uitvoerige analyses van partijen, maar wel leuke en bijzondere schaakpuzzels, informatieve verhalen en hopelijk inspirerende ideeën.

„**DOOR ZETTEN**” wil vooral laten zien hoe mooi en leuk het schaakspel is. Gebruik het voor nog leukere schaaklessen op school of bij de schaakclub, of om thuis samen te genieten van het schaakspel.

Uiteraard hoor ik graag reacties en hoop dat een ieder die dit magazine onder ogen krijgt het zal delen met andere schaakliefhebbers en basisscholen in zijn/haar omgeving.

Huub van der Logt
Schaak maar raak! Academy

SCHAAK MAAR RAAK! ACADEMY

Bloemersmastraat 40
9822 AD Niekerk

06 30796868

info@schaakmaarraak.nl

www.schaakmaarraak.nl